

Սան Միգելի մատուռի
պատմությունը
401 Հին Սանտա Ֆե արահետ, Սանտա
Ֆե, Նյու Մեքսիկո 87501
www.sanmiguelchapelsantafe.org

Սան Միգելի մատուռը, որը
համարվում է ամենանշանակալի,
բայց անտեսված ազգային
պատմական վայրերից մեկը,
մայրցամաքային Միացյալ
Նահանգների ամենահին կաթոլիկ
կրոնական կառույցն է: Կառուցված
լինելով Սանտա քաղաքի
հիմնադրման նույն ժամանակ՝
մոտավորապես 1610 թվականին,
Սան Միգելը գտնվում է իր
Նախնական հիմքի վրա՝ պուերթո
հնդկացիների տան վրա (մոտ
1300թ.): Այն գտնվում է Հին Սանտա
Ֆե արահետի, Էլ Կամինո Ռեալի և
Խաչմերուկում: Մատուռը սկզբում
ծառայել է որպես Սուրբ Միքայել
Հրեշտակապետի սրբավայր և
ծառայել է որպես կաթոլիկ
պաշտամունքի վայր բնիկ
մեքսիկացիների, ֆրանցիսկյան
միսիոներների, իսպանացի
կոնկիստադորների և բնիկ պուերթո
հնդկացիների համար: Սկզբնական
կառույցը, ենթադրաբար,
ուղղանկյունաձև էր և բաղկացած էր
հողե հատակից և կավե տանիքից:

Տլաս - կալ '-ա) նահանգի բնիկների
կողմից , ովքեր Նյու Մեքսիկո են եկել
որպես կաթոլիկներ, իսպանացի
դաշնակիցներ և գաղութարարներ:
Նրանք մատուռը կառուցել են իրենց և
իսպանացի զինվորների համար՝
ֆրանցիսկյանների ղեկավարությամբ:
Մատուռը գտնվում է **Բարիո դե
Անալկո շրջանում**, որը Նաուտլում

նշանակում է «գետի մյուս կողմը» :
Շրջանը գտնվում է Պլազայից 2 ½
թաղամաս հարավ և այստեղ են
աշխատել և ապրել ոչ
իսպանացիները: Եկեղեցին մասամբ
ավերվել է 1640 թվականին՝
Նահանգապետ Լուիս դե Ռոխասի
ձեռքով, որը թշնամանքի մեջ էր
եկեղեցական իշխանությունների
հետ:

**1680 թվականի Պուերթո
ապստամբության** թիրախը՝
որպես իսպանացի դաշնակիցների
բազա: Տանիքը այրվեց , իսկ պատերի
մի մասը վնասվեց: Մատուռում
թաքնված բոլորը զոհվեցին: Դա
համաձայնեցված հարձակում էր, որը
իսպանացիներին 12-ամյա աքսորի
մեջ գցեց մինչև հարավ՝ Էլ Պասո:
1692-1693 թվականներին
**գեներալ-Նահանգապետ Դոն դե
Վարզասը** մարտերով վերադարձավ
Սանտա Ֆե և վերաբնակեցրեց
տարածքը իսպանացիների համար:
Սան Միգելի երկրորդ
վերակառուցումն ավարտվեց 1710
թվականին:

1798 թվականին Սանտա Ֆեի
քաղաքապետ **Խոսե Անտոնիո
Օրտիսը** ֆինանսավորեց խոշոր
վերանորոգումները և գեղեցիկ
խորանի՝ Ռեդոսի (reredos)
կառուցումը, որը վկայում է
իսպանական գաղութային
ճարտարապետության մասին՝
«Լագունա Սանտերոյի» կողմից ,
ով անանուն, բայց չափազանց
ազդեցիկ նկարիչ էր և աշխատել էր
Նյու Մեքսիկոյում 1996-1808
թվականներին: Դրա երկու կողմերում
գտնվող ոլորված «սողմոնյան
սյուները» համարվում են Նյու
Մեքսիկոյի առաջին օրինակները և

շատ բնորոշ են Լագունա
Սանտերոյին:

1848 թվականին մատուռին
ավելացվեց եռաստիճան
զանգակատուն, իսկ 1856 թվականին
աշտարակին ավելացվեց 780 ֆունտ
կշռող Սան Խոսեի զանգը:

1859 թվականին **արքեպիսկոպոս
Լամին** հանձնարարեց **Լա Սալիան
քրիստոնյա եղբայրների
տղաների համար դպրոց
հիմնելու համար**: Սան Միգելի
մոտակայքում կառուցվել է եռահարկ
շենք, որն այժմ կոչվում է Լամի շենք,
որը, ի վերջո, տեղավորել է
հանրակացարանի աշակերտներին
1859-1968 թվականներին: Երրորդ
հարկը այլևս գոյություն չունի 1926
թվականի հրդեհի պատճառով, իսկ
Լամի շենքը 1975 թվականին ստացել
է Պատմական շրջանի ազգային
գրանցամատյանի կարգավիճակ:
Սուրբ Միքայելի ավագ դպրոցն այդ
ժամանակահատվածում օգտագործել
է մատուռը և մինչ օրս այս
պատմական զանձի հպարտ
սեփականատերն ու խնամակալն է:
1872 թվականին սարսափելի
փոթորիկը ոչնչացրել է աշտարակի
երկու հարկերը և գետնին տապալել
Սան Խոսեի զանգը՝ այն կամ
կոտրելով, կամ ճաքելով: Այն
մատուռի ներսում է 1895 թվականից:
Դրա ծագումը անհայտ է:

1887-1889 թվականներին 100%
կավաչեն մատուռը լուրջ
վերանորոգման կարիք ուներ :
Միջոցների և աշխատուժի պակասի
պատճառով այն պետք է քանդվեր:
Գյուղացիները միավորվեցին և որպես
նվեր կառուցեցին քարե հենարաններ՝
կավաչեն պատերը ամրացնելու

համար, ինչպես նաև խճաքարե և
խճաքարե տանիք՝ հին կավե տանիքը
փոխարինելու համար : Երկու տարի
անց հյուսիսային պատին
հենարաններ ավելացվեցին:
Քրիստոնյա եղբայրները հողաշեն
հատակից մեկ ոտնաչափ
բարձրությամբ փայտե հատակ
ավելացրին, հաղորդության ճաղաշար
և մեծ դուռ՝ արևմտյան մուտքի մոտ:
**Այսպես սկսվեց համայնքային
աջակցության դարավոր
ավանդույթը, որը գործում է
մինչ օրս:**

1955 թվականին տիկին Էլիզաբեթ
Բոյոը (իսպանական գաղութային
արվեստի վարիչ) նախաձեռնեց
գեղեցիկ Ռետաբլոյի (ռեդոս)
վերականգնումը և հեռացրեց
սպիտակ ներկի հինգ շերտերը, որոնք
օգտագործվել էին Ռետաբլոյի վրա
մուրն ու կեղտը ծածկելու համար:
Խորանի հատակի պատուհանների
միջով այժմ կարելի է տեսնել
սկզբնական հողե հատակը և
հաղորդության ճաղաշարից այն կողմ
գտնվող սրբավայրի աստիճանները:
1610 թվականին մատուռի
շինարարներից մնացած բազմաթիվ
մնացորդներ և կավագործական
իրերի կտորներ հայտնաբերվել են
եկեղեցու տակ՝ գետնափոր ռադարի
միջոցով:

սենյոր Ռոման Ռոչասը **1957
թվականին քանդակել է խաչի 14
գեղեցիկ սոճուց պատրաստված
կանգառները**՝ որպես նվեր
քրիստոնյա եղբոր կողմից
հիվանդության ժամանակ իրեն
ցուցաբերած բարության դիմաց:
Ռոչայի մյուս նվերները պահվում են
Սուրբ Միքայելի ավագ դպրոցի
եղբայրների բնակարանում:

2008 թվականին Սուրբ Միքայելի ավագ դպրոցը համագործակցության մեջ մտավ «Քորներսթոունս» համայնքային գործընկերությունների հետ, որը կազմակերպվել էր վաստակավոր տնօրեն Դեյվիդ Կ. Բլեքմանի կողմից՝ Սան Միգել մատուռի պահպանման համար: «Քորներսթոունս»-ը հայտնի է Նյու Մեքսիկոյի հյուսիսում հին կավե շենքերի պահպանությամբ, վերականգնմամբ և պահպանմամբ: 2010 թվականին պորտլանդական ցեմենտե սվաղը հեռացվեց, կավե սալը վերանորոգվեց, և կիրառվեց կավե սվաղի վերջնական շերտ: 2020 թվականի գարնանը վերականգնվեց և պահպանվեց մատուռի մեկ այլ արտաքին պատ՝ կավե սվաղով և կրաքարի սպիտակեցմամբ: Այս գործընթացի տեսանյութը կարելի է դիտել մատուռի կայքում:

Սան Խոսեի զանգի ծագումը անհայտ է: Ավանդազրույցը և բանավոր ավանդազրույցը պնդում են, որ զանգը ձուլվել է Իսպանիայում՝ մավրերի քրիստոնեական հաղթանակը նշելու համար: Չանգը անցել է օվկիանոսով և բարձրացել Մեքսիկայով, որտեղ **քաղաքապետի կինը՝ սենյորա Լորետա Օրտիսը**, գնել է զանգը Վերա Կրուզում և բերել Սանտա Ֆե: Մեկ այլ լեգենդի համաձայն՝ զանգը ձուլվել է ավագի մեջ Նյու Մեքսիկոյում:

Սրբարանի ձախ պատին պատկերված է 15 -րդ դարի բյուզանդական

Աստվածամոր պատկերակը: Բնօրինակ պատկերակը պահվում է Զոմի Սուրբ Ալֆոնսոս դե Լիկուորի եկեղեցում:

Գեղարվեստական աշխատանքներ խորանի Էկրանին - մանրամասները ստորև (Դիտողների ձախից աջ, ներքևից վերև) #1-9՝ սկսած վերևից, ձախից աջ:

Նոր Իսպանիայի փոխարքայության օվալաձև արձաններ, 18 -րդ դար:

Օվալ #1 ՝ Սուրբ Թերեզա դե Ավիլա/Սանտա Թերեզա

Նկար #2: (Վերևի կենտրոնում)

Հրեշտակապետ Միքայել/Սան Միգել (Նյու Մեքսիկո, մոտ 1755թ., վերականգնված)

Իսպանացի ծնունդով նկարիչ, քարտեզագիր և քաղաքացիական գործիչ Բեռնարդո Միերա ի Պաչեկոյի (1713-1785, պատվիրված և մատուռին նվիրաբերված է հովանավոր Մանուել Սանս դե Գարվիսոի կողմից) վաղ շրջանի աշխատանք:

Օվալ #3 Սուրբ Կլարա

Ասիզեցի/Սանտա Կլարա

Կլարես »-ի համահիմնադիրը (Այս դիմանկարը նախկինում

Նույնականացվել էր որպես

Գերմանիայի Սանտա

Գերտրուդիս/Գերտրուդ Մեծ)

Օվալ #4. Սուրբ Ֆրանցիսկոս

Ասիզեցի/Սան Ֆրանցիսկո

Նկար #5 . Քրիստոս

Նազովրեցի/Հիսուս Նազովրեցի

(Նոր Իսպանիա, XIX վերականգնված)

Օվալ #4:

Սուրբ Լուի IX, Ֆրանսիայի

թագավոր/Սան Լուիս Ռեյ:

Բուլտո #7. անհայտ սուրբ, Նյու

Մեքսիկո, XIX: Հնարավոր է՝ Սուրբ

Գերտրուդ կամ Սուրբ Ֆրանցիսկոս:

Բուլտո # 2. Հրեշտակապետ Միքայել

/ Սան Միգել, Նոր Իսպանիա, XVIII

Բուլտո թիվ 3. հավանական է Սենթ

Էնթոնի/Սան Անտոնիո կամ Սթենթ

Ռոշ (Ռոկ): Նյու Մեքսիկո, XIX-ի սկիզբ.

